

AUTEURSRECHT

EEN WETTELIJK ERKEND MONOPOLIE DAT AAN AUTEURS VAN ORIGINELE WERKEN WORDT TOEGEKEND OM HUN WERK TE EXPLOITEREN

■ 1. MORELE RECHTEN

*Regelen de persoonlijke band tussen de auteur en zijn werk
Deze rechten zijn in principe NIET overdraagbaar*

- **DIVULGATIERECHT:** recht van de auteur om te beslissen wanneer en op welke wijze zijn / haar werk voor een eerste keer aan het publiek bekend gemaakt wordt
- **VADERSCHAPSRECHT:** recht van de auteur om al dan niet zijn / haar naam (of pseudoniem) op het werk vermeld te zien
- **INTEGRITEITSRECHT:** recht van de auteur om zich te verzetten tegen elke wijziging van zijn / haar werk of tegen elke aantasting waardoor zijn / haar eer of reputatie kan geschaad worden

■ 2. VERMOGENSRECHTEN

*Regelen de economische exploitatie van het werk
Deze rechten zijn contractueel overdraagbaar*

- **REPRODUCTIERECHT:** recht van de auteur om zijn / haar werk geheel of gedeeltelijk te **verveelvoudigen** (afdrukken, fotokopiëren, fotograferen, digitaliseren, omzetten naar een ander bestandsformaat, ..) of te **bewerken** (vertalen, verfilmen, fotografisch retoucheren, ...)
- **MEDEDELINGSRECHT:** recht van de auteur om zijn / haar werk aan het publiek mee te delen of ter beschikking te stellen (via internet, radio, televisie, opvoering, ...)
- **VERHUUR- EN UITLEENRECHT:** recht van de auteur om zijn / haar werk aan het publiek te verhuren of uit te lenen

NABURIGE RECHTEN

Naast het auteursrecht bestaan er een aantal bepalingen die de rechten regelen van:

- **UITVOERENDE KUNSTENAARS**
zangers, dansers, musici, toneelspelers, variété- en circusartiesten, ...
- **PRODUCENTEN** van films en fonogrammen
- **OMROEPORGANISATIES**

Zo moet voor de publieke mededeling van muzikale werken zowel de toestemming gevraagd worden van de auteurs (componist, tekstschrijver) als van de uitvoerende kunstenaars (zanger, muzikanten, ...). Voor de auteurs dient doorgaans een vergoeding aan SABAM betaald te worden en voor de uitvoerende kunstenaars een billijke vergoeding aan URADEX.

PORTRETRECHT

- Regelt het gebruik van afbeeldingen van personen
- Staat los van het auteursrecht van de fotograaf
- Toestemming van de geportretteerde nodig voor reproductie of mededeling van het portret

BASISPRINCIPES

- Auteursrecht beschermt **automatisch** de intellectuele creaties van **auteurs** indien het om een **testbare** en **originele** uitdrukingswijze gaat
- Het auteursrecht beschermt geen ideeën, theorieën, concepten etc.
- Auteursrechten ontstaan in hoofde van **natuurlijke personen**
- Het aankopen van een auteurswerk betekent niet dat de auteursrechten op dit werk verworven worden
- Voor elk gebruik van een auteursrechtelijk beschermd werk is steeds de toestemming van de auteur vereist en zal een vergoeding dienen worden betaald. Onder bepaalde uitzonderingen is dit gebruik wel mogelijk zonder voorafgaandelijke toestemming van de auteur
- Uitvoerende kunstenaars, producenten van film of geluidsopnamen, en omroeporganisaties hebben bij gebruik van hun prestaties recht op een **billijke vergoeding**

WAT MAG ?

in het kader van onderwijs en onderzoek
 zonder de uitdrukkelijke en voorafgaandelijke toestemming van de auteursrechthebbende(n)
 of hun beheersvennootschap,
 en mits er geen afbreuk wordt gedaan aan de normale exploitatie van het werk
 (enuntiatieve opsomming)

LITERAIRE WERKEN / PARTITUREN (OP PAPIEREN OF ANDERE DRAGER)

- Reproductie (kopie / scan / afdruk) van een volledig artikel
- Mededeling via gesloten onderwijsnetwerken
- Reproductie van een aantal pagina's uit een boek
- Reproductie van een deel van een geografische kaart
- Reproductie van bladmuziek, beperkt tot een deel van de partituur
- Reproductie door publiek toegankelijke bibliotheken voor conserveringsdoeleinden
- Samenstellen van een bloemlezing met fragmenten van overleden auteurs
 (mits er aan de rechthebbenden een vergoeding wordt betaald)
- Reproductie van officiële akten van de overheden (wetgeving, rechtspraak)
- Reproductie en medelen van redevoeringen uitgesproken in vergaderingen van vertegenwoordigende lichamen, in openbare terechtzittingen van rechtscolleges of in politieke bijeenkomsten
- Uitlenen met een educatief of cultureel doel door instellingen die door de overheid officieel zijn erkend

FOTO'S

- Reproductie van werken van beeldende kunst (zo mag een foto gekopieerd worden en een foto van werken van beeldende kunst genomen worden)
  - Het nemen en medelen van foto's van een werk tentoongesteld in een voor het publiek toegankelijke plaats wanneer het doel van de mededeling niet het werk zelf is (bv. foto skyline Brussel met Atomium op)
  - Reproductie van foto's uit boeken en websites in het kader van een eindwerk, cursus, syllabus, ...
  - Mededeling van foto's via een powerpointpresentatie of via gesloten onderwijsnetwerken
  - Gebruik in een eindwerk, cursus, artikel, ... van eigen foto's, behalve:
    - wanneer het foto's betreft van andere dan werken van beeldende kunst * en/of
    - wanneer er herkenbare personen op geportretteerd staan die niet de toestemming hebben gegeven om hun beeltenis te gebruiken (portretrecht)
- * Men mag bv. geen foto publiceren van een volledige partituur zonder voorafgaandelijke toestemming van de muzikuitgever

GELUIDS- EN AUDIOVISUEEL MATERIAAL

- Reproductie van KORTE fragmenten van muziekwerken / radio- en televisieprogramma's
- Kosteloze uitvoering van geluids- en audiovisuele werken in het kader van schoolactiviteiten
- Mededeling via een gesloten onderwijsnetwerk bv. filmvertoningen voor onderzoek en studie
- Gebruik maken van muziekfragmenten in beeldproducties of -montages uit het 'Library Music'-aanbod

DATABANKEN, WEBSITES, SOFTWARE

- Reproductie van een auteursrechtelijk beschermde databank (het 'skelet' van de databank)
- Opslaan / afdrukken van een beperkt aantal pagina's van een website
- Reproductie door de rechtmatige gebruiker van software, ENKEL ALS RESERVEKOPIE
- Opvragen van een substantieel deel van de inhoud van een databank, met bronvermelding
 ('opvraging' is de term die voor 'reproductie' wordt gebruikt in het databankenrecht)
- Linken naar externe webpagina's en publicaties van anderen mits het artikel / de tekst niet binnen de eigen webpagina verschijnt **
 ** Deeplinking - het linken naar specifieke documenten / binnenpagina's van een website - blijft een discussiepunt. Sommige websitebeheerders eisen expliciet dat een link naar hun website enkel mag na uitdrukkelijke toestemming

Voor de reproductie van werken op papieren drager dient een compensatievergoeding te worden betaald aan Reprobel.

Voor de reproductie van werken op een andere drager of de mededeling van werken via gesloten onderwijsnetwerken dient tot op heden nog geen compensatievergoeding te worden betaald!
 Gewacht wordt op het KB over de vergoedingsregeling.

Opgelet: uiteraard mogen werken die tot het publiek domein behoren onbeperkt worden gebruikt.

WAT MAG NIET ?

In het kader van onderwijs en onderzoek
zonder de uitdrukkelijke en voorafgaandelijke toestemming van de
auteursrechthebbende(n) of hun beheersvennootschap
(*enuntiatieve opsomming*)

LITERAIRE WERKEN / PARTITUREN (OP PAPIEREN OF ANDERE DRAGER)

- Reproductie (kopie / scan / afdruk) van een geheel boek of een groot aantal pagina's ervan
- De terbeschikkingstelling via open netwerken (zoals het internet)
- Reproductie van een volledige partituur
- Reproductie van een gehele geografische kaart
- Samenstellen van een bloemlezing met fragmenten van nog levende auteurs
(*zelfs voor onderwijsdoeleinden*)

FOTO'S

- Reproductie van foto's van auteurswerken
(*tenzij het werken van beeldende kunst betreft*)
- Reproductie van foto's van personen (bvb. patiënten) zonder hun uitdrukkelijke toestemming (portretrecht !)

GELUIDS - EN AUDIOVISUEEL MATERIAAL

- Opnemen / kopiëren van een VOLLEDIG(E) muziekwerk / radio- televisieprogramma / film
- Afspelen (beluisteren / bekijken) van muziek, films e.d. binnen een onderwijsinstelling, maar buiten het kader van een onderwijsactiviteit
(bvb. activiteit studentenbeweging)
- Via een open netwerk (bvb. internet) ter beschikking stellen van film- of muziekfragmenten
- Reproductie van aangekochte, gehuurde of ontleende videoprogramma's, films en muziek
(*tenzij de reproductie gebruikt wordt als thuishkopie*)

DATABANKEN, WEBSITES, SOFTWARE

- Een databank samenstellen met auteursrechterlijk beschermd materiaal
- Ter beschikking stellen van de inhoud van een databank via een open of gesloten netwerk
(= *hergebruik van de databank*)
- Opvragen van de volledige inhoud van een databank
(*'opvraging' is de term die voor 'reproductie' wordt gebruikt in het databankenrecht*)
- Deeplinken naar (delen van) websites wanneer de websitebeheerder dit expliciet verbiedt
- Kopiëren van (delen van) computerprogramma's om er bvb. studenten mee te laten werken
- Software uitlenen *
* *Publiek uitleenrecht is NIET van toepassing op software*
- Computerprogramma's kopiëren, TENZIJ ALS RESERVEKOPIE
- Decompilatie van een computerprogramma

OPGELET:

*materiaal waarop geen copyrightvermelding terug te vinden is – zoals het ©-symbool –
is daarom niet vrij van auteursrechten!
Zulke vermelding is immers niet noodzakelijk om van auteursrechterlijke bescherming te genieten*

UITZONDERINGEN

TEN BEHOEVE VAN ONDERWIJS EN ONDERZOEK
er is geen voorafgaandelijke toestemming vereist voor:

■ CITEREN

Met vermelding van bron en auteur!

De omvang van het citaat moet wel beperkt blijven (in verhouding tot de omvang van het werk)
Ook van toepassing op werken van plastische kunst

■ SAMENSTELLEN VAN BLOEMLEZINGEN

Enkel indien de auteur van de gebruikte fragmenten overleden is en er een vergoeding wordt betaald

■ TIJDELIJKE REPRODUCTIEHANDELINGEN VAN VOORBIJGAANDE OF BIJKOMSTIGE AARD DIE EEN INTEGRAAL EN ESSENTIEEL ONDERDEEL VORMEN VAN EEN TECHNISCH PROCEDURE

bvb. doorgifte in een netwerk

■ DE KOSTELOZE UITVOERING IN HET KADER VAN SCHOOLACTIVITEITEN

waaronder ook in het kader van publieke examens ter beoordeling van de uitvoerder

■ MEDEDELING EN TERBESCHIKKINGSTELLING VAN COLLECTIESTUKKEN VAN PUBLIEK TOEGANKELIJKE BIBLIOTHEKEN, MUSEA, WETENSCHAPPELIJKE EN ONDERWIJSINSTELLINGEN

op voorwaarde dat dit via speciale terminals in de gebouwen van die instelling en voor onderzoek of privéstudie gebeurt

■ UITLEEN MET EEN EDUCATIEF OF CULTUREEL DOEL DOOR INSTELLINGEN DIE DAARTOE DOOR DE OVERHEID OFFICIEEL ZIJN ERKEND OF OPGERICHT

■ MEDEDELING VIA GESLOTEN ONDERWIJSNETWERKEN

Met vermelding van bron en auteur!

■ BEPAALDE REPRODUCTIEHANDELINGEN (=REPROGRAFIEREGELING)

- INTEGRALE OF GEDEELTELIJKE REPRODUCTIE VAN ARTIKELEN
- INTEGRALE OF GEDEELTELIJKE REPRODUCTIE VAN WERKEN VAN BEELDENDE KUNST
- INTEGRALE OF GEDEELTELIJKE REPRODUCTIE VAN DATABANKEN ('skelet'/structuur)
- GEDEELTELIJKE REPRODUCTIE VAN ANDERE WERKEN (Enkel fragmenten !)

WETGEVING

- Wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten van 30 juni 1994 (daarna diverse keren gewijzigd, o.a. door de wet van 22 mei 2005)
- Koninklijk Besluit van 30 oktober 1997 (reprografie)
- Koninklijk Besluit van 25 april 2004 (publiek leenrecht)
- Wet betreffende de bescherming van computerprogramma's van 30 juni 1994
- Wet betreffende de rechtsbescherming van databanken van 31 augustus 1998

DISCLAIMER

Deze folder is bedoeld als bron van algemene informatie. Er is getracht de inhoud ervan zo accuraat mogelijk te maken. VOWB vzw geeft geen expliciete of impliciete waarborgen met betrekking tot de volledigheid, accuraatheid en betrouwbaarheid van de informatie vermeld in deze folder. Onder geen beding kan VOWB vzw hiervoor verantwoordelijk worden gesteld. VOWB vzw, zijn bestuurders, werknemers of adviseurs aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid op basis van contract, benadeling, strikte aansprakelijkheid of anderszins, voor elke directe, indirecte of incidentele schade, gevolgschade, strafrechtelijke of andere schade die zou voortvloeien uit of op enige wijze verband zou houden met uw gebruik van de informatie uit deze folder. Gelieve steeds een bevoegd professional te raadplegen om specifiek advies te ontvangen dat is aangepast aan uw situatie.

TOEPASSINGSGBIED

AUTEURSRECHT **NIET** VAN TOEPASSING OP:

- Nieuwstijdingen of gemengde berichten die louter het karakter van een persbericht dragen
Er rust immers geen auteursrecht op 'blote' gegevens en informatie
- Officiële akten van de overheid (wetgeving, rechtspraak, ...)
- Redevoeringen uitgesproken in vergaderingen van vertegenwoordigende lichamen, in openbare terechtzittingen van rechtscolleges of in politieke bijeenkomsten
- Werken en prestaties in het publiek domein

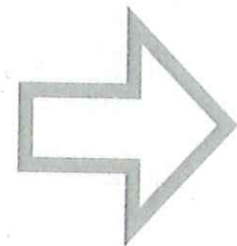
AUTEURSRECHT VAN TOEPASSING:

A. Voorafgaandelijke toestemming voor gebruik is vereist voor:

- **LITERAIRE WERKEN**
Roman, poëzie, essay, brief, voordracht, les,
- **NIET-LITERAIRE WERKEN**
Logo's, schetsen, plannen, tekeningen, technische schema's, geografische kaarten, danscreaties, ...
- **OPENBARE REDEVOERINGEN**
- **GEBOUWEN EN KUNSTWERKEN**
- **FOTO'S VAN PERSONEN**
hou ook rekening met het **PORTRETRECHT!**
- **FOTO'S VAN OBJECTEN, GEBOUWEN, KUNSTWERKEN, ...**
zowel de auteur van de foto als de auteur van het gefotografeerde kunnen rechten claimen met betrekking tot de foto
- **MUZIKALE EN AUDIOVISUELE RECHTEN**
hou ook rekening met **NABURIGE RECHTEN!**
- **WEBSITES**
lay-out, structuur, foto's, teksten, ...
- **DATABANKEN**
het 'skelet' van de databank. De inhoud van de databank wordt door het producentenrecht beschermd!
- **COMPUTERPROGRAMMA'S**

B. Voorafgaandelijke toestemming is **NIET** vereist voor o.m.:

- **KOPIEËN VOOR PRIVE-GEbruIK OF BESTEMD VOOR FAMILIEKRING**
Hieraan wordt wel een compenserende vergoeding gekoppeld (Reprobel, Auvibel)
- **KOSTELOZE UITVOERINGEN IN FAMILIEKRING**
- **UITZONDERINGEN VOOR BEPAALDE HANDELINGEN IN HET KADER VAN ONDERWIJS EN ONDERZOEK**

OPGELET: in elk van deze gevallen zal voor het gebruik een vergoeding aan de auteursrechthebbende moeten worden betaald

BESCHERMINGSTERMIJNEN

■ AUTEURSRECHT

70 JAAR

na de 1ste januari die volgt op het jaar waarin de auteur overleden is

■ AUTEURSRECHT IN GEVAL VAN VERSCHILLENDE AUTEURS

70 JAAR

na de 1ste januari die volgt op het jaar waarin de langstlevende auteur overleden is

■ AUTEURSRECHTEN IN GEVAL VAN AUDIOVISUELE PRODUCTIES

70 JAAR

na de 1ste januari die volgt op het jaar waarin de langstlevende van volgende auteurs overleden is:

- Hoofdregisseur
- Scenarioschrijver
- Tekstschrijver
- Auteur van speciaal voor dit werk ontworpen muziekwerken

■ NABURIGE RECHTEN VAN UITVOERENDE KUNSTENAARS, FILM- EN MUZIEKPRODUCENTEN EN OMROEPORGANISATIES

50 JAAR

na de 1ste januari die volgt op het jaar van de beschermde prestatie, eerste vastlegging of eerste uitzending

■ PORTRETRECHT

De toestemming van de geportretteerde of zijn / haar erfgenamen is steeds nodig voor gebruik van zijn / haar beeltenis tot

20 JAAR

na zijn / haar overlijden.

Bovendien gelden voor het gebruik van het auteurswerk zelf (foto / tekening / film / schilderij / ...) de algemene regels van het auteursrecht (en dus een termijn van 70 jaar !)

■ RECHT VAN DE PRODUCENT VAN DATABANKEN

15 JAAR

Na elke substantiële wijziging begint wel een nieuwe termijn van 15 jaar te lopen.

STAPPENPLAN

■ VERHINDEREN AUTEURS- OF NABURIGE RECHTEN HET GEBRUIK VAN EEN WERK / PRESTATIE?

JA ?

NEE ?

Publiek domein,
creative commons,
copyleft ...

OK dan !

■ ZIJN DE UITZONDERINGEN VOOR ONDERWIJS OF ONDERZOEK VAN TOEPASSING?

NEE ?

JA ?

De nieuwe auteurswet van 2005 komt het hoger onderwijs en de bibliotheeksector hierin tegemoet !

OK dan !

■ RECHTHEBBENDEN IDENTIFICEREN EN OPSPOREN

Veel auteurs en houders van naburige rechten hebben hun rechten overgedragen aan beheersvennootschappen, uitgevers of hun werkgever. Indien dit niet het geval is, dienen de individuele rechthebbenden te worden gecontacteerd.

■ TOESTEMMING VERWERVEN AAN DE HAND VAN EEN SCHRIFTELIJKE OVEREENKOMST (AUTEURSCONTRACT)

én

HET REGELEN VAN EEN VERGOEDING

Indien de beschermingstermijn verstreken is, belandt het werk of de prestatie in het 'publiek domein'. Het werk of de prestatie kan dan onbepaald worden gereproduceerd / meegedeeld